

Висловлюю надію, що становлення асоціації захисників інформації сприятиме подальшій координації зусиль організацій та відомств незалежно від форм власності, міжнародному співробітництву у сфері надійного забезпечення інформаційної безпеки України.

Література: 1. Аналітичний огляд стану комп'ютерної злочинності та інформаційної безпеки в Україні у 2000 році. // Національне Центральне бюро Інтерполу в Україні. – К. – 2001. – С. 6. 2. Международное сотрудничество в борьбе с транснациональной преступностью // Организация Объединенных наций. Экономический и социальный Совет. Комиссия по предупреждению преступности и уголовному правосудию. – Вена. – 2001. – 17 мая. 3. М. Гуцалюк Інформаційна безпека в Інтернет: кримінологічний аспект // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. – К. – 2001. № 2. – С. 230–234. 4. Коммюнике Конференции министров стран Группы восьми по проблемам борьбы с транснациональной организованной преступностью. – М. 1999. – 20 октября. 5. Ст. 29 (h) Конвенции ООН против транснациональной организованной преступности. – 2000. 18 ноября. 6. В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, В. С. Цимбалюк Удосконалення інформаційного законодавства як засіб оптимізації протидії комп'ютерній злочинності // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2001. № 3. – С. 20–24. 7. М. Гуцалюк Інтернет: протидія кримінальним проявам та боротьба зі злочинністю // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2001. – № 3. – С. 183–191.

УДК 002.6 + 347,777 + 343.50/53 + 35.078 + 342.7

ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ІНФОРМАЦІЮ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Ростислав Калюжний, Владислав Гавловський, Віталій Цимбалюк

Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю

Анотація: Розглядаються питання теорії інформаційного права, правової інформатики щодо інформаційної безпеки. Подаються зауваження до проекту Закону України “Про інформацію з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці”.

Summary: In the article the questions of the theory of the information right concerning information safety are considered. The remarks to the project of the law "About the information with the limited access are shined{*covered*} which does not constitute the state secret".

Ключові слова: Інформаційна безпека, інформація з обмеженим доступом, конфіденційна інформація, таємниця.

Поступ України до інформаційного суспільства та інтеграція її до глобальної інформаційної мережі викликали необхідність формування адекватного публічного права у сфері суспільних інформаційних відносин. Чільне місце в інформаційному законодавстві займає регулювання суспільних відносин щодо інформаційної безпеки людини, суспільства, держави. Одним із важливих чинників підтримки інформаційної безпеки є кодифікація суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом. У зазначеному контексті заслуговує на увагу наукової громадськості винесений на обговорення проект Закону України “Про інформацію з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці” (далі – законопроект).

Критичний, системно-комплексний правовий аналіз зазначеного законопроекту свідчить, що його розробники глибоко дослідили проблеми суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом. Законопроект має чітко визначену структуру, логічне викладення формулювань науковою літературною мовою. В той же час окремі положення законопроекту є дискусійними і потребують з'ясування.

Щодо назви законопроекту. Пропонується для обговорення наступна: Закон України “Про інформацію з обмеженим доступом”. Розширення її словами “що не становить державної таємниці” є дискусійним. Логічно, що у законопроекті йде мова і про державну таємницю і про відмежування законопроекту від Закону України “Про державну таємницю”. У зв'язку з цим виникає питання: навіщо давати розширення у назві?

Розглянемо основні засади Розділу I. (ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ) законопроекту. Логічно для нормативно-правового акту на рівні законодавства законопроект починається з визначення у статті 1 мети та завдання Закону.

На наш погляд конструкція статті надто складна. З часів стародавнього римського права латинами була відпрацьована (і запозичена багатьма правовими доктринами) універсальна техніка правотворення, що знайшла відображення у народній мудрості – словам тісно – думкам просторо. Складні конструкції сьогодні

характерні для формулювань німецької школи нормотворення, яка піддається критиці як у Німеччині, так і за її межами. З точки зору юридико-когнітивного підходу короткі формулювання викликають відповідну рефлексію у суб'єктів суспільних відносин, тим самим забезпечується однозначність розуміння понять, категорій. Конструкції, на зразок зазначеної у законопроекті, також можуть свідчити про невизначеність авторів щодо розуміння предметної галузі суспільних відносин. Тобто, як правило такі об'ємні конструкції застосовуються нерідко у законопроектах, щодо яких не напрацьовано фундаментальної теоретичної бази. Інформаційне право України має вже відповідну теоретичну базу. Однією із складових в теорії права є теорія гіперсистем права та теорія “дерева цілей”. Не вдаючись до розкриття їх змісту запропонуємо для дискусії наступну редакцію формулювань.

Щодо редакції положень, визначених у статті 1 законопроекту.

Стаття 1. Мета Закону.

Цей Закон визначає:

правові основи суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом в Україні;

основи суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом, які можуть виникнути при міжнародній інформаційній діяльності з території та на території України.

Також цей Закон встановлює правові основи одержання, використання, оброблення, поширення та зберігання інформації з обмеженим доступом, її матеріальних носіїв.

У наступній статті (2) законопроекту пропонується визначити провідний предмет (об'єкт), щодо якого виникають суспільні відносини. Сутність інформації з обмеженим доступом розкрита у ст. 30 Закону України “Про інформацію”. Враховуючи, що цей Закон є системоутворюючим інформаційного законодавства України, положення законопроекту мають бути узгоджені з ним. Але у ст. 30 Закону “Про інформацію” не подається визначення категорії “інформація з обмеженим доступом”. У зв'язку з цим у розробників існує можливість це зробити. На наш погляд визначення зазначеної категорії має бути вилучено із статті “Визначення термінів” і перенесено у окрему статтю:

Стаття 2. Визначення інформації з обмеженим доступом.

Інформація з обмеженим доступом – це інформація, доступ до якої обмежується законом або рішенням її правомірного власника.

За правовим режимом інформація з обмеженим доступом поділяється на конфіденційну інформацію та таємницю.

Завдання Закону пропонується визначити окремою статтею (3):

Стаття 3. Завдання Закону.

Цей Закон має наступні завдання:

- правове забезпечення охорони прав і свобод людини, громадянина, гідних умов її життя у сфері суспільних інформаційних відносин;
- забезпечення співвідношення інтересів та законних прав і зобов'язань людини, громадянина, суспільства, держави у сфері суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом;
- зміцнення громадянської злагоди у сфері суспільних інформаційних відносин;
- визначення системи правового регулювання, охорони, захисту суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом для розвитку і зміцнення демократичної соціальної правової держави;
- визначення державних гарантій у сфері суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом;
- визначення принципів суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом.

Статтю 2 законопроекту відповідно подати статтею 4 і викласти у такій редакції:

Стаття 4. Сфера дії Закону.

Дія цього Закону поширюється на суспільні відносини, які виникають, змінюються і припиняються щодо інформації з обмеженим доступом у всіх сферах життєдіяльності людини, суспільства та держави.

Дія цього Закону не розповсюджується на суспільні інформаційні відносини, які виникають щодо державної таємниці та регулюються Законом України “Про державну таємницю”.

Дія цього Закону поширюється на громадян України, юридичних осіб незалежно від організації форм власності, державні органи та органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб.

Також дія цього Закону поширюється на іноземних громадян та осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб, іноземні держави та їх представників, міжнародні організації в Україні, якщо їх участь в суспільних відносинах щодо інформації з обмеженим доступом передбачена законодавством України або міжнародними договорами, які набрали чинності в Україні.

Дія цього Закону є обов'язковою для учасників суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом, яка не становить державної таємниці, на території України, а також за її межами, якщо це передбачене законодавством України або міжнародними договорами, які набули чинності для України.

Статтю 3 законопроекту подати статтею 5 і викласти у наступній редакції:

Стаття 5. Система правового регулювання суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом в Україні.

Правовою основою законодавства про інформацію з обмеженим доступом є Конституція України.

Розвиток конституційних положень відбивається у спеціальних Законах України “Про інформацію”, “Про науково-технічну інформацію”, “Про Захист інформації в автоматизованих системах”, цьому Закону та законодавчих актах у інших сферах суспільних відносин, міжнародних договорах, ратифікованих Україною, а також принципах та нормах міжнародного права.

На виконання законодавства, у межах визначеної для них компетенції, Президент України, Кабінет міністрів, міністерства, комітети та інші органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної республіки Крим, Рада міністрів Автономної республіки Крим, органи державної влади міст Києва та Севастополя, обласні, районні, сільські та селищні органи місцевого самоврядування, їх Голови, Голови державних адміністрацій приймають підзаконні нормативно-правові акти у сфері суспільних відносин щодо інформації з обмеженим доступом у порядку, формі і межах, визначених законодавством.

Підприємства, установи, організації всіх форм власності регулюють суспільні відносини щодо інформації з обмеженим доступом у межах, визначених законодавством, а також підзаконними нормативно-правовими актами зазначених вище органів державної влади.

Громадяни України, приватні підприємства, установи, громадські організації здійснюють правове регулювання суспільних відносин відповідно до Конституції України, чинного законодавства, а також їх статутних нормативних актів, угод, що не суперечать законодавству і не порушують законних прав, свобод та інтересів людини, громадянина.

УДК 338.24

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ОКРЕМИХ ПРАВ ОРГАНІЗАЦІЙ ТЕЛЕРАДІОМОВЛЕННЯ

Олександр Боярчук

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Анотація: Проведено аналіз та викладено деякі рекомендації щодо вдосконалення законодавства України у сфері охорони прав організацій телерадіомовлення.

Summary: Analysis is made and some recommendations are considered on improvement of legislation of Ukraine on protection of rights of Television radio broadcasting organizations.

Ключові слова: Інформаційна діяльність, права, трансляція, перехоплення.

Вступ

У зв'язку з швидким розвитком науково-технічного прогресу та поширеним використанням інформаційних технологій у цивільному обігу виникають специфічні питання цивільно-правової охорони у сфері інтелектуальної власності. У правовій науці зустрічається вживання терміну – інформаційне право, яке може визначатися як сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, пов'язані з інформаційною діяльністю. Це є цілком класичне нормативістське визначення, яке в принципі нічого не характеризує, крім зазначеної позиції. Розглянемо лише окремі питання охорони прав організацій телерадіомовлення від незаконного використання їх інформації, а саме: право публічного сповіщення передач у місцях з платним входом, право поширення на території України сигналу, що несе програми, розповсюджуючим органом, для якого цей сигнал не призначався.

Основна частина

1 Право на публічне сповіщення передач у місцях з платним входом

При дослідженні ж положень законодавства України, що визначає виключне право щодо здійснення певних правових титулів відносно публічного сповіщення передач у місцях із платним входом, слід також замінити термін “публічне сповіщення” та вживати поняття трансляція. Тенденція, що зумовила появу в національному законодавстві України наведеного права, випливає з положень загальновідомої Римської конвенції, в якій говориться, “що організації мовлення мають право дозволяти або забороняти передачу своїх телевізійних передач для загального відома, якщо така передача здійснюється у місцях, доступних для публіки за вхідну плату”. Надалі, визначення умов, відповідно до яких може втілюватись реалізація цього права, дана конвенція відносить до сфери регулювання внутрішнього законодавства держави, в якому